EVALUAREA STĂRII DE CONSERVARE ŞI PROPUNERE DE INTERVENȚIE - CONSERVARE CURATIVĂ / RESTAURARE

STUDIU DE CAZ 3.

1. Informaţii generale

- **Cod document: Dosar 601/ Nr. Inventar 6953**
- Denumire: Scrisoare „Stimate Domnule Redactor”
- Datare estimată: 1898
- Proveniență: Muzeul „Casa Mureşenilor” Braşov
- Material suport: Suport papetar, hârtie industrială.
- Dimensiuni: 34 x 21 cm. – 2 file

Documentare vizuală:

Document integral, hârtia este fragilizată, îngălbenită, prezintă depuneri de praf şi mucegai inactiv. Degradările afectează extensiv integritatea suportului papetar, însă textul manuscris se păstrează în mare parte lizibil, fapt ce conferă documentului o valoare documentară ce justifică intervenții complexe de conservare-restaurare. Se observă o **ruptură longitudinală completă** pe linia de pliere centrală, care separă documentul în două fragmente principale. Această degradare este caracteristică documentelor păstrate pliate pe termen lung, unde solicitările mecanice repetate, asociate cu acidifierea şi fragilizarea celulozei, determină ruperea fibrelor pe direcția pliului. Marginile documentului sunt puternic erodate, cu numeroase lacune de dimensiuni variabile şi contur neregulat. Pierderile de material afectează în special partea superioară, marginile laterale şi zona inferioară, unde suportul prezintă exfolieri şi rupturi secundare.

SCOR DE CONSERVARE 3

Propuneri de restaurare

- examinare microscopică și analize microbiologice pentru identificarea eventualei contaminări reziduale;
- testarea stabilității cernelii înaintea oricăror tratamente umede;
- curățare mecanică uscată și, dacă este posibil, spălare controlată pentru îndepărtarea produșilor de degradare;
- dezacidificarea hârtiei și introducerea unei rezerve alcaline;
- consolidarea suportului prin aplicarea de hârtie japoneză și adezivi reversibili pe bază de amidon;
- completarea lacunelor structurale cu materiale compatibile din punct de vedere fizico-chimic;
- reunirea celor două fragmente și restabilirea continuității mecanice a documentului;
- depozitarea ulterioară în materiale permanente de arhivare, în condiții controlate de temperatură (18–20 °C) și umiditate relativă (45–55%).

Operaţiuni de conservare şi restaurare

După fotografierea documentului se pot realiza următorii paşi în restaurarea piesei:

1. Desprăfuirea și curățirea mecanică uscată se realizează cu o pensulă moale, fulgi de radieră, radieră plastică și bisturiu.

2. Testarea suportului papetar pentru rezistența cernelurilor în vederea curățirii umede. Testarea se realizează prin tamponarea ușoară a unui colț al documentului cu apă distilată.

3. Realizarea patului umed în vederea curățirii umede în tasa pentru spălare. În tasă se așează ca suport folie de polietilenă potrivită ca mărime pentru o mai uşoară manevrabilitate și pentru preluarea greutății și împiedicarea ruperii în timpul tratamentului, peste folie un strat subțire de voal japonez după care se așează documentul. Peste document încă un strat de foiță japoneză. Documentul se așeză în acest tip de „sandwich” pentru protecția și pregătirea în vederea umezirii, spălării. Primul pas a constat într-o ușoară umectare cu suflaiul după care spray-ere și umectare cu apă distilată + pentru neutralizarea acidității hârtiei în apa de spălare se poate adăuga 0,1 grame de săpun de casă la 500 ml apă, apa a fost turnată treptat din centru spre exteriorul documentului. În timpul spălării se folosesc: pensule și trafalet cu perii moi de mici dimensiuni pentru a „călca” documentul prin presare în mișcări uniforme de înainte în vederea eliminării aerului și pentru un proces de spălare adecvat. Procesul de curăţare umed a durează aproximativ 30 minute. Acest proces de umezire și spălare relaxează și hidratează fibrele din structura hârtiei, se îmbunătățește gradul de alb, obiectul se luminează, în plus este cea mai adecvată operație de neutralizare a acidității hârtiei.

4. După curățirea umedă, documentul se așează pe masa de lucru, unde se intervine în vederea curățirii și îndepărtării murdăriei aderente și a altor fragmente lipite între ele, curățire conjugată prin mijloace mecanice folosirea bisturiului și a tampoanelor de vată umezite în apă distilată. Urmează o ușoară tamponare cu hârtie de filtru în vederea absorbirii surplusului de apă și o uscare la aer liber suficient ca suportul să nu fie nici ud complet dar să fie pregătit ca să poată absorbi pelicula de substanță Bookkeeper aplicată prin spray-ere, astfel documentul își produce o rezervă alcalină în structura sa.

5. Documentul va fi presat intermediar între operații sub presa tipografică, deoarece prezintă o șifonare puternică a suportului.

6. Pregătirea hârtiilor japoneze în vederea procesului de consolidare a documentului constă în subțierea marginilor de contact pentru a nu avea diferență de nivel la consolidare, mai precis se aduce hârtia la același nivel cu documentul folosind bisturiul de lucru. Consolidările documentului se realizează din interiorul scrisorii, reunirea celor două fragmente și restabilirea continuității mecanice a documentului, rupturile (fisurile) care se pot îmbina perfect pot fi consolidate cu foiță japoneză Tengujo Kashmir de 9 gr și CMC (carboximetilceluloză) după care se va trece la completarea lacunelor scrisorii cu hârtie japoneză Kawanaka de 29 gr cu CMC – 6% .

7. După operațiile de consolidare, completare și uscare piesa va fi așezată între hârtie de filtru la presă aproximativ 24 de ore.

Materiale şi substanţe utilizate

- Pensule cu perii moi, lupă, radieră, radieră plastică, bisturiu, tampoane vată, trafalet de mici dimensiuni, apă distilată, masă luminoasă, adeziv CMC proporţie 6%, voal japonez Tengujo Kashmir de 9 gr, hârtie japoneză Kawanaka de 29 gr, tasă de spălare, substanță Bookkeeper, folii de polietilenă, hârtie de filtru, presă tipografică.

Întocmit,

dr. biochim. Brândușa Dumitriu – conservator
Alina Ioana Borcan – expert restaurator